

УДК 657 (470+571)

DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2020-3-34>**Маначинська Ю.А.**

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Чернівецького торговельно-економічного інституту
Київського національного торговельно-економічного університету

Manachynska Yuliia

Chernivtsi Trade and Economic Institute
Kyiv National University of Trade and Economics

ТРАНСФОРМАЦІЯ 3D-ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН У 5D-АКТУАРНИЙ БАЛАНС

TRANSFORMATION 3D-REPORT OF FINANCIAL STATUS INTO 5D-ACTUARY BALANCE SHEET

У статті обґрунтовано необхідність трансформації сучасної публічної фінансової звітності аграрних підприємств у багатовимірний формат, який сприяє комплексному відображенню перспектив зміни вартості агробізнесу. Проаналізовано результативність аграрного сектору економіки України та доведено нагальну необхідність пошуку ефективних шляхів для подолання негативних фінансових результатів діяльності вітчизняних аграрних суб'єктів. Визначено, що для залучення необхідного обсягу інвестицій у розвиток галузі слід активно впроваджувати в облікову практику сільськогосподарських підприємств актуарну управлінську звітність. Використано зарубіжний досвід складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) в 3D без бухгалтерських проведення.

Ключові слова: актуарний облік, звітність, інвестиції, сільське господарство, управління.

В статье обоснована необходимость трансформации современной публичной финансовой отчетности аграрных предприятий в многомерный формат, который способствует комплексному отражению перспектив изменения стоимости агробизнеса. Проанализирована результативность аграрного сектора экономики Украины и доказана насущная необходимость поиска эффективных путей для преодоления негативных финансовых результатов деятельности отечественных аграрных субъектов. Определено, что для привлечения необходимого объема инвестиций в развитие отрасли следует активно внедрять в учетную практику сельскохозяйственных предприятий актуарную управленческую отчетность. Использован зарубежный опыт составления Баланса (Отчета о финансовом состоянии) в 3D без бухгалтерских проведенных.

Ключевые слова: актуарный учет, отчетность, инвестиции, сельское хозяйство, управление.

The article substantiates the need to transform modern public financial statements of agricultural enterprises into a multidimensional format, which contributes to a comprehensive reflection of the prospects for changing the value of agribusiness. The effectiveness of the agricultural sector of the economy of Ukraine is analyzed and the urgent need to find effective ways to overcome the negative financial results of domestic agricultural entities is proved in the article. It is determined that to attract the required amount of investment in the development of the industry should be actively introduced into the accounting practices of agricultural enterprises actuarial management reporting. The foreign experience of drawing up the Balance Sheet (Statement of financial condition) in 3D bypassing accounting entries is used. It is proved that actuarial management reporting is able to interest the actual provider of capital with its information content. It is 5D-actuarial management reporting that reflects the prospects for changing the property potential of the business, generating and allocating cash flows in the process of managing economic resources, which are entrusted to it by investors. The author's method of transformation of the Statement of financial condition (Balance sheet) in 3D into 5D-Actuarial balance sheet is offered. Actuarial report on financial condition according to practical data of the domestic agricultural enterprise taking into account requirements of National regulations (standards) of accounting. In the article the author substantiates and analyzes the difference in the structure of the 5D-Actuarial Balance Sheet (Actuarial Statement of Financial Position) of the traditional Balance Sheet (Statement of Financial

Position) and describes the purpose of this reporting form. Particular emphasis on the accounting and information content of the Actuarial Statement of Financial Status in 5D format is placed in the article. Special emphasis on the accounting and information content of the Actuarial Report on the financial condition in 5D-format, taking into account the foreign experience of the actuarial accounting concept is placed in the article.

Key words: actuarial accounting, reporting, investments, agriculture, management.

Постановка проблеми. У сучасних умовах господарювання більшість підприємств готельного господарства фіксує збитковість діяльності. Це досить вражаюча тенденція, адже аграрний сектор вперше за останні десять років став збитковим. Як засвідчують дані Державної служби статистики України, рівно половина сільськогосподарських підприємств одержала за 2019 р. негативні фінансові результати, які в абсолютній сумі сягають 329,9 млн. грн. Для подолання таких негативних фінансових результатів підприємства галузі потребують значних капіталовкладень у розвиток, що стосується також потреби залучення іноземних фінансових інвестицій. Проте для створення сприятливого інвестиційного підґрунтя необхідно, щоби звітність сільськогосподарського підприємства відображала всю необхідну облікову інформацію, яка цікавить реального чи потенційного інвестора. Традиційна фінансова звітність не здатна задовольнити зростаючі потреби до звітної інформації, забезпечити повністю дійсного постачальника капіталу та вплинути на прийняття ним управлінського рішення про інвестування у вітчизняний агро-сектор, тому фінансова звітність потребує трансформації в управлінську актуарну звітність, яка здатна відобразити реальну потенційну вигоду, яку матиме інвестор від вкладання тимчасово вільних фінансових ресурсів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Головні аспекти організації актуарного обліку та трансформації актуарної управлінської звітності за узагальненими обліковими даними традиційних фінансових звітних форм досліджували такі науковці, як М.М. Гурска, В.І. Євдошак, В.Б. Івашкевич, М.І. Кутер, А.О. Лаговська, С.Д. Лучик, С.Г. Пенман, Ж. Рішар, Я.В. Соколова, А.І. Шигаєв, В.Г. Ширококов, Т.Є. Янг. Проте найвагоміший внесок в обґрунтування питань трансформації фінансової звітності в актуарну здійснили В.Б. Івашкевич, А.І. Шигаєв [6], С.Д. Лучик та В.І. Євдошак [9]. Вперше питання складання фінансової звітності в якісно новому 3D-форматі були розглянуті у працях зарубіжної вченої Л. Голден [2]. Проте питання обґрунтування методики трансформації фінансової звітності із 3D в актуарний 5D-формат на прикладі Балансу (Звіту про фінансовий стан) з урахуванням вимог Національних положень (стандартів) бухгалтер-

ського обліку взагалі не розглядалися, що спонукало необхідність проведення дослідження в рамках окресленої проблематики.

Метою дослідження є розкриття методики трансформації 3D-Балансу (Звіту про фінансовий стан) в 5D-актуарний баланс на прикладі сільськогосподарського підприємства в контексті створення сприятливого обліково-інформаційного підґрунтя у розвиток вітчизняного агросектору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Багатовимірний формат представлення соціально-економічних явищ і процесів став досить традиційним для сучасної епохи цифровізації світової економіки. Бухгалтерський облік та фінансова звітність не є винятком та потребують цілковитої переорієнтації у багатовимірному просторі з максимальним задоволенням всезростаючих потреб як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів. Підхід «Фінансова звітність у 3D» Л. Голден [2] – це погляд на будь-яку господарську операцію крізь призму впливу на показники фінансової звітності. Іншими словами, це підхід від супротивного: одразу розпізнавати наслідки тієї чи іншої господарської операції на рівні фінансової звітності у трьох розрізах, а саме на рівні Звіту про фінансовий стан (Балансу); на рівні Звіту про прибутки та збитки; на рівні Звіту про рух грошових коштів. Підхід «Фінансова звітність у 3D» дає змогу без написання бухгалтерських проведення відображати зміни у фінансовій звітності. Взаємозв'язок та узагальнення фінансових звітних форм у 3D-форматі ілюструє рис. 1.

Отже, згідно з підходом Л. Голден [2], фінансова звітність пов'язана між собою, адже, як наочно ілюструє рис. 1, результативний показник Звіту про прибутки і збитки закривається на «власний капітал» пасиву 3D-Балансу (Звіту про фінансовий стан). Показник грошових коштів із 3D-Балансу розгортається в самостійний звіт, отже, Звіт про рух грошових коштів замикається.

Пропонуємо здійснювати трансформацію фінансової звітності із 3D-формату в 5D-актуарну управлінську звітність, адже це дасть можливість побачити перспективи приросту економічного потенціалу бізнесу у багатовимірному форматі з орієнтацією на реального та потенційного інвесторів на базі дихотомії операційної та фінансової діяльності.

Структура 5D-Балансу (Актуарного звіту про фінансовий стан) кардинально відрізняється від Звіту про фінансовий стан у 3D та потребує комплексної трансформації на базі врахування вимог національного нормативного простору, зокрема НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1], тому нами вперше запропоновано авторську методику такої трансформації у формі трансформаційної табл. 1, яка

складена на основі фінансової звітності вітчизняного сільськогосподарського підприємства ПАТ «Агрофірми «Провесінь»» (м. Львів) [8].

З табл.1 помітно, що структура 5D-актуарного звіту про фінансовий стан кардинально відрізняється від структури традиційного Балансу (Звіту про фінансовий стан), яка регламентована НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1]. Зокрема, 5D-актуарний баланс

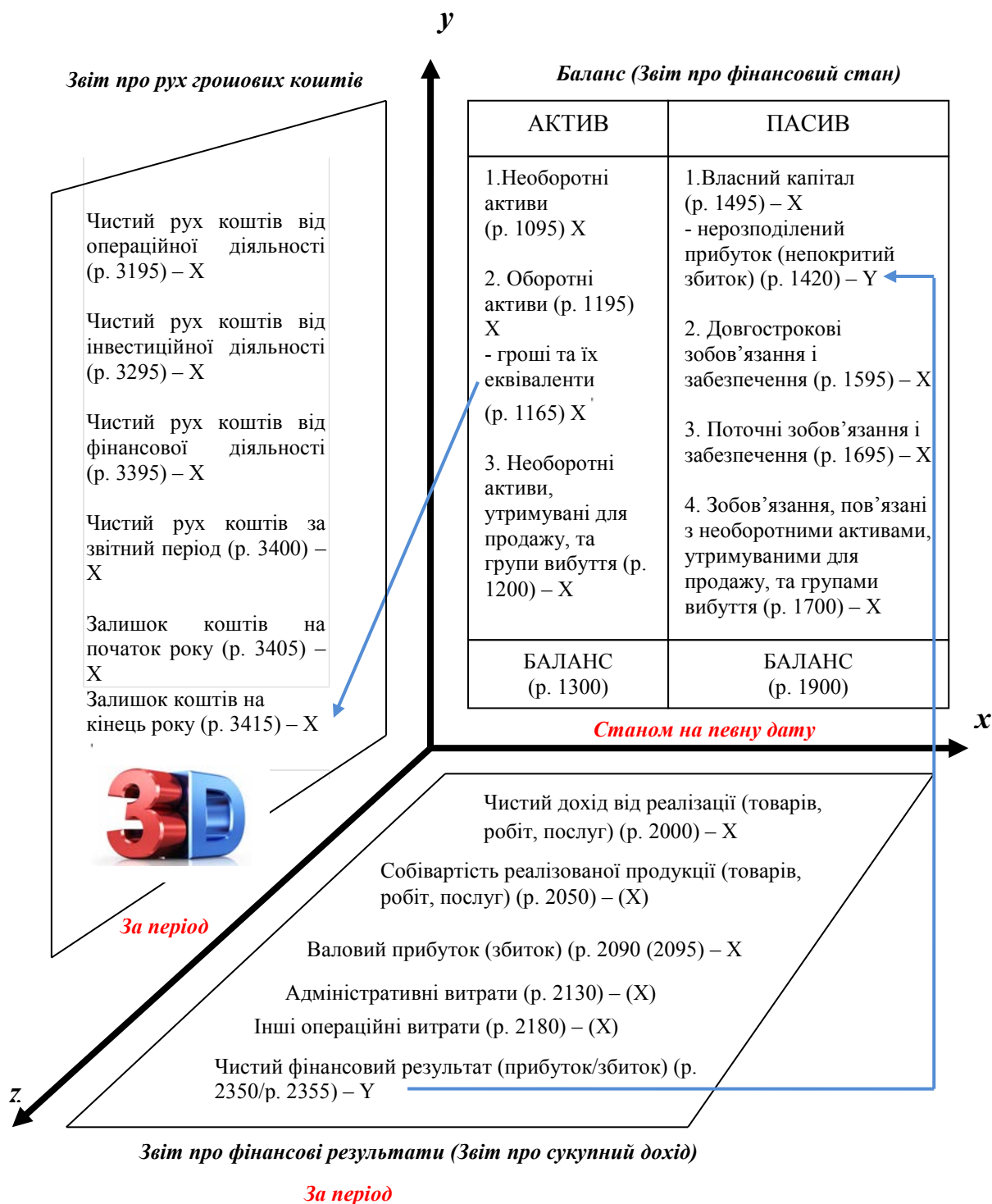

Рис. 1. 3D-фінансова звітність у контексті НП(С)БО та з урахуванням підходу Л. Голден [2]

Таблиця 1

Трансформаційна таблиця 3D-Балансу (Звіту про фінансовий стан) у 5D-актуарний баланс (Актуарний звіт про фінансовий стан) на прикладі ПАТ «Агрофірма «Провесінь»» (м. Львів) на 1 січня 2019 р., тис. грн.

№	5D-актуарний баланс (Актуарний звіт про фінансовий стан)		3D-Баланс (Звіт про фінансовий стан), назва статті, код рядка	Сума, тис. грн.	
	Назва розділу	Назва статті, код рядка		на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду
1	I. ОПЕРАЦІЙНІ АКТИВИ (ОА)		Гроші та їх еквіваленти (р. 1165)	514	303
			Зокрема:		
			Готівка (р. 1166)	5	0
			Рахунки в банках (р. 1167)	509	303
			Усього (р. 1165 = р. 1166 + р. 1167)	514	303
			Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги (р. 1125)	985	1 272
			Дебіторська заборгованість за розрахунками:		
			– за виданими авансами (р. 1130)		
			– з бюджетом (р. 1135)	206	381
			– зокрема, з податку на прибуток (р. 1136)		
			Довгострокова дебіторська заборгованість (р. 1040)	901	901
			Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків (р. 1145)		
			Інша поточна дебіторська заборгованість (р. 1155)	5 385	5 180
			Усього (р. 1125 + р. 1130 + р. 1135 + р. 1136 + р. 1040 + р. 1145 + р. 1155)	7 477	7 734
			Запаси (р. 1100)	3 662	3 629
			Зокрема:		
			Виробничі запаси (р. 1101)	2 580	1 821
Незавершене виробництво (р. 1102)	1 082	1 808			
Готова продукція (р. 1103)					
Товари (р. 1104)					
Усього (р. 1100 = р. 1101 + р. 1102 + р. 1103 + р. 1104)	3 662	3 629			
Інші оборотні активи (р. 1190)	286	323			
Поточні біологічні активи (р. 1110)					
Витрати майбутніх періодів (р. 1170)	8 678	8 684			
Усього (р. 1190 + р. 1110 + р. 1170)	8 964	9 004			

Продовження таблиці 1

	Основні засоби (р. 1010)	7 057	6 381
	первісна вартість (р. 1011)	34 982	35 026
	знос (р. 1012)	27 925	28 645
	Усього (р. 1010 = р. 1011 - р. 1012)	7 057	6 381
	Інші необоротні активи (р. 1090)		
	Нематеріальні активи (р. 1000)	10	10
	Довгострокові біологічні активи (р. 1020)	-	-
	Відстрочені податкові активи (р. 1045)	-	-
	Усього (р. 1090 + р. 1000 + р. 1020 + р. 1045)	10	10
Усього за розділом I	р. 5030 = (р. 5000 + р. 5005 + р. 5010 р. + р. 5015 + р. 5020)	27 684	27 061
	Кредиторська заборгованість та нараховані зобов'язання	429	3 090
	Відстрочені податкові зобов'язання (р. 1665)	-	-
	Відстрочені податкові зобов'язання (р. 1500)	-	-
	р. 1500	-	-
	Поточна кредиторська заборгованість:	-	-
	- за розрахунками з бюджетом (р. 1620)	101	89
	- зокрема з податку на прибуток (р. 1621)	-	-
	- за розрахунками зі страхування (р. 1625)	51	38
	- за розрахунками з оплати праці (р. 1630)	236	244
	- за одержаними авансами (р. 1635)	3 923	3 923
	Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків (р. 1645)	-	-
	Інші поточні зобов'язання (р. 1690)	9 880	14 795
	Усього (р. 1620 + р. 1621 + р. 1625 + р. 1625 + р. 1630 + р. 1635 + р. 1645 + р. 1690)	14 191	19 089
	Інші довгострокові зобов'язання (р. 1515)	9 016	9 016
	Довгострокові забезпечення (р. 1520)	-	-
	Цільове фінансування (р. 1525)	-	-
	Усього (р. 1515 + р. 1520 + р. 1525)	-	-
Усього за розділом II	р. 5050 = р. 5035 + р. 5040 + р. 5045 + р. 5047	23 636	31 195

Продовження таблиці 1

III. ЧИСТІ ОПЕРАЦІЙНІ АКТИВИ		Операційні активи - Операційні зобов'язання = Чисті операційні активи (ОА - ОЗ = ЧОА)			
3	Усього за розділом III	Розділ III = Усього за розділом I - Усього за розділом II	4 048	(4 134)	
4		БАЛАНС (р. 5100 = р. 5055)	4 048	(4 134)	
5	I. ФІНАНСОВІ АКТИВИ	Фінансові вкладення в грошові кошти та їх еквіваленти (р. 5200)			
		Довгострокові фінансові інвестиції (р. 1030)			
		Інші фінансові інвестиції (р. 1035)			
		Поточні фінансові інвестиції (р. 1160)			
		Усього (р. 1030 + р. 1035 + р. 1160)			
6	II. ФІНАНСОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	Інші фінансові активи (р. 1005)	4 062	1 656	
		Незавершені капітальні інвестиції (р. 1005)			
		Інвестиційна нерухомість (р. 1015)			
		Усього (р.1005 + р. 1015)	4 062	1 656	
		Усього за розділом I	р. 5210 = р. 5200 + р. 5205		
7	III. ЧИСТІ ФІНАНСОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	Короткострокові кредити банків (р. 1600)	2 801	2 780	
		Короткострокові кредити та поточна частина довгострокових позик (р. 5215)			
		Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями (р. 1610)			
		Усього (р. 1600 + р. 1610)			
		Векселі видані до оплати (р. 1605)			
		р. 1605			
		Довгострокові кредити банків (р. 1510)			
		р. 1510			
		Усього за розділом II	р. 5225 = р. 5215 + р. 5220 + р. 5222	2 801	2 780
		Розділ III = Усього за розділом I - Усього за розділом II			
Усього за розділом III	Фінансові активи - Фінансові зобов'язання = Чисті фінансові зобов'язання (ФА - ФЗ = ЧФЗ)	(1 291)	(1 124)		
	р. 5230 = р. 5210 - р. 5225;				

Продовження таблиці 1

8	IV. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	Зареєстрований капітал	Зареєстрований (пайовий) капітал (р. 1400)	8 533	8 533	
			Капітал у дооцінках (р. 1405)	2 916	2 916	
			Додатковий капітал (р. 1410)	1 097	1 097	
			Резервний капітал (р. 1415)	-	-	
			Неоплачений капітал (р. 1425)	-	-	
			Вилучений капітал (р. 1430)	-	-	
			Усього (р. 1400 + р. 1405 + р. 1410 + р. 1415 + р. 1425)	12 546	12 546	
			Нерозподілений прибуток (непокрытий збиток)	Нерозподілений прибуток (непокрытий збиток) (р. 1420)	(9 789)	(15 556)
				р. 1420	(9 789)	(15 556)
			9	Усього за розділом IV	р. 5245 = р. 5236 + р. 5237	2 787
БАЛАНС (р. 5300)	4 048	(4 134)				

складається з двох частин, кожна з яких налічує по три розділи: I «Операційні активи», II «Операційні зобов'язання», III «Чисті операційні активи», відповідно, друга частина містить такі розділи: I «Фінансові активи», II «Фінансові зобов'язання», III «Власний капітал», що обґрунтовано нами у розробленому Проекті НП(С)БО 3 «Актварна фінансова звітність» [9] та було досить детально розглянуто у попередніх наших дослідженнях.

Описана структура 5D-актуарного балансу (Звіту про фінансовий стан) створює сприятливо обліково-аналітичне забезпечення для проведення комплексного та всебічного оцінювання рівня інвестиційної привабливості сільськогосподарського підприємства, оскільки відображає такі важливі показники, як чисті операційні активи та чисті фінансові зобов'язання. Також саме змістове наповнення цієї звітної форми формує сприятливий ґрунт для оцінювання майнового потенціалу бізнесу в ході прийняття рішення інвесторами про вкладання тимчасово вільних фінансових ресурсів у розвиток аграрного сектору.

Висновки з проведеного дослідження. Загалом за результатами проведеного дослідження методики трансформації 3D-балансу (Звіту про фінансовий стан) в 5D-актуарний баланс на прикладі сільськогосподарського підприємства можна зробити висновок, що вона потребує нагальної регламентації на законодавчому рівні в Україні. Перелік Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку потребує доповнення окремим НП(С)БО 3 «Актварна фінансова звітність» [9], детальна структура якого була розглянута нами у попередніх наших дослідженнях. У статті розроблено авторську методику трансформації 3D-балансу (Звіту про фінансовий стан) в 5D-актуарний баланс на прикладі ПАТ «Агрофірма «Провесінь»» (м. Львів) згідно з вимогами НП(С)БО та на основі врахування зарубіжного досвіду. Доведено, що змістове наповнення Актварного звіту про фінансовий стан формує імідж інвестиційної привабливості для будь-якого суб'єкта бізнесу, зокрема аграрного підприємства, за практичними даними якого було описано методику трансформації. Визначено кардинальну відмінність структури Актварного балансу від традиційного Звіту про фінансовий стан (Балансу), визначено склад розділів та заповнено згідно з даними сільськогосподарського підприємства. Саме складання вітчизняними аграрними суб'єктами управлінської актуарної звітності, перша форма якої детально розкрита у дослідженні, а саме описана структура 5D-актуарного звіту про фінансовий стан, забезпечить поліпшення інвестиційного клімату в агросекторі

України за рахунок просторової інтерпретації бізнес-процесів у багатовимірному форматі. Останнє окреслює перспективи подальших розвідок у рамках вибраної проблематики, а саме щодо розкриття основних аспектів облікових

процедур трансформації традиційного Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) з 3D у 5D-актуарний звіт про прибутки і збитки та використання його даних для оцінювання перспектив розвитку агробізнесу України.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ від 7 лютого 2013 року № 73 / Міністерство фінансів України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 25.05.2020).
2. Голден Л. Финансовая отчетность в 3D. Москва : Supper, 2017. 193 с.
3. Кутер М.И., Гурская М.М. Анализ моделей статического и динамического учета. *Экономический анализ: теория и практика*. 2010. № 9. С. 87–129.
4. Лаговська О.А. Системно-кібернетичний підхід розвитку фундаментальних засад бухгалтерського обліку. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. 2012. Вип. 2 (36). С. 296–300. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/3713/1.pdf>.
5. Ришар Ж. Бухгалтерский учет: теория и практика / пер. с фр. под ред. Я.В. Соколова. Москва : Финансы и статистика, 2000. 160 с.
6. Шигаев А.И. Актуарный учет и использование его данных для управления / под ред. В.Б. Ивашкевича. Москва : Магистр ; ИНФРА-М, 2011. 224 с.
7. Ширококов В.Г. Вектор развития активно-адаптивной системы бухгалтерского учета в агропромышленном комплексе. *Международный бухгалтерский учет*. 2012. № 31 (229). С. 3–9.
8. Агенція з розвитку інфраструктури фондового ринку України. (SMIDA). 2019. URL: <https://smida.gov.ua/about> (дата звернення: 25.05.2020).
9. Luchik S.D., Manachynska Yu.A., Yevdoshchak V.I. The need of development of NAR 3 “Actuarial financial reports” in the context of business management. *Scientific bulletin of Polissia*. 2018. № 1. P. 77–84.
10. Penman S.H. *Financial Statement Analysis and Security Valuation*. 3rd ed. New York : McGraw-Hill, Irwin, 2007. 234 p.
11. Young T.E. Presidential address: The origin and development of scientific and professional societies, with their bearing upon the Institute of Actuaries and its associated profession. *Journal of the Institute of Actuaries*. 1897. Vol. 33. P. 123–143.

References:

1. Zagalni vymogy do finansovoyi zvitnosti [General requirements for financial statements]. (2013). NP(S)BO 1. Order from 07th November 2013, No. 73. Kyiv [el.resurs]. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> [dostupno 25 travnya 2020] (in Ukr.).
2. Golden, L. (2016). Finansovaja otchetnost' v 3D [3D financial reporting], *Publishing house, Super* (in Russ.).
3. Kuter, M.I. (2010). Analysis of models of static and dynamic accounting. *Jekonomicheskij analiz: teorija i praktika* [Economic Analysis: Theory and Practice], vol. 9, pp. 87–129 (in Russ.).
4. Lahovs'ka, O.A. (2012). System-cybernetic approach to the development of the fundamental principles of accounting. *Systemno-kibernetichnyj pidkhd rozvytku fundamental'nykh zasad bukhgalters'koho obliku*. [Scientific bulletin of Uzhgorod University], vol. 2 (36). Available at: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/3713/1.pdf> (accessed: 27 May 2019).
5. Richard, J. (2000). *Buhgalterskij uchet: teorija i praktika* [Accounting: theory and practice], Moscow, 224 p. (in Russ.).
6. Shigaev, A.I., Ivashkevich V.B. (2011). *Aktuarnyj uchet i ispol'zovanie ego dannyh dlja upravlenija* [Actuarial accounting and use of its data for management], Moscow, 224 p. (in Russ.).
7. Shirobokov, V.G. (2012). Vector of the development of an active-adaptive accounting system in the agro-industrial complex. *Mezhdunarodnyj buhgalterskij uchet*. [International Accounting], vol. 31 (229), pp. 3–9 (in Russ.).
8. Ahentstva z rozvytku infrastruktury fondovoho rynku Ukrainy [Stock market infrastructure development agency of Ukraine]. (SMIDA). (2019). Official website. Retrieved from: <https://smida.gov.ua/about> [dostupno 25 travnya 2020] (in Ukr.).
9. Luchik, S.D. (2018). The need of development of NAR 3 «Actuarial financial reports» in the context of business management / S.D. Luchik, Yu.A. Manachynska, V.I. Yevdoshchak // *Scientific bulletin of Polissia*. – № 1. – P. 77–84 (in Eng.).
10. Penman, S.H. (2007). *Financial Statement Analysis and Security Valuation*. 3rd ed. New York : McGraw-Hill/Irwin, 234 p. (in Eng.).
11. Young, T.E. (1897). Presidential address: The origin and development of scientific and professional societies, with their bearing upon the Institute of Actuaries and its associated profession, *Journal of the Institute of Actuaries*. Vol. 33, pp. 123–143. (in Eng.).